

Stockholm den 14 februari 2023

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Mål nr FT 4281-22, Daniel Edencrona ./ Statens genom Pensionsmyndigheten, angående skadestånd

1 INLEDNING

1.1 Tingsrätten har i protokollet från den muntliga förberedelsen (aktbilaga 112) förelagt Daniel Edencrona att ge in dels kompletteringar och/eller förtydliganden avseende de fyra frågor som ställs till honom där, dels eventuella synpunkter på protokollet. De fyra frågor som ställs i protokollet är följande:

- (a) När fick Daniel Edencrona kännedom om fondbytet och vid vilken tidpunkt uppkom känslor av oro och maktlöshet hos honom?
- (b) Vad har det för betydelse att risken för obehöriga fondbyten fanns innan det aktuella fondbytet genomfördes?
- (c) Hur många obehöriga fondbyten menar Daniel Edencrona att det gjordes från Optimus High Yield till Falcon-fonderna?
- (d) Är det Daniel Edencronas uppfattning att staten skulle ha uppfyllt sin omsorgsplikt om den vidtagit en eller flera av de farereducerande åtgärder som han föreslagit?

- 1.2 Daniel Edencrona svarar på tingsrättens frågor i avsnitt 2 nedan.
- 1.3 Vad gäller protokollet har Daniel Edencrona fört in sina förslag till justeringar direkt i dokumentet (se bilagd PDF-fil i ändringsmarkerad version, [bilaga 1](#)). Utöver dessa justeringar anser Daniel Edencrona att det, för att undvika förvirring, finns skäl att göra en åtskillnad mellan ”staten” och ”Pensionsmyndigheten” i protokollet. Daniel Edencronas talan riktar sig mot staten och som han tidigare har anfört ansvarar staten för samtliga statliga aktörers fullgörande av sina förpliktelser enligt Europakonventionen, däribland Pensionsmyndighetens (se avsnitt 2 i aktbilaga 105). För att enklare hålla isär aktörernas respektive ansvarsområden föreslår Daniel Edencrona att hans motpart, i protokollet samt framöver, benämns som ”staten”.

2 SVAR PÅ TINGSRÄTTENS FRÅGOR

- 2.1 ”När fick Daniel Edencrona kännedom om fondbytet och vid vilken tidpunkt uppkom känslor av oro och maktlöshet hos honom?”**
- 2.1.1 Daniel Edencrona får inledningsvis framhålla att han anser att frågan saknar betydelse för bedömningen av hans talan.
- 2.1.2 Skälet för det är att det som Daniel Edencrona begär i det här målet är ersättning för ideell skada till följd av en rättighetskränkning. Vid bestämmandet av sådan ersättning saknar normalt sett den skadelidandes subjektiva insikter och upplevelser betydelse.

- 2.1.3 Skadestånd för rättighetskränkningar bestäms efter vad som är skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt (jfr 5 kap. 8 § skadeståndslagen). Utgångspunkten är att den ideella skadan bestäms enligt en skälighetsbedömning liknande den som gäller beträffande kränkingsersättning enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen (se prop. 2017/18:7 s. 38–39).
- 2.1.4 Avgörande för frågan om det föreligger en rätt till ersättning för ideell skada är hur allvarlig kränkningen är. Allvaret bestäms efter främst de negativa känslor av förnedring, ringaktande, utsatthet eller liknande, som rättighetskränkningen – i betraktande av dess orsak, art, omfattning och verkningar och med beaktande av omständigheterna runt denna – *typiskt sett* är ägnad att framkalla. (Se rättsfallet ”Kezban” NJA 2013 s. 842 p. 58.) Bedömningen ska ske objektivt på så sätt att det förhållandet att den förfördelade faktiskt har känt sig mer eller mindre kränkt än vad som följer av en typiserad bedömning inte beaktas (se rättsfallen ”Den långsamma tingsrätten” NJA 2012 s. 211 [I] p. 30; jfr även NJA 2007 s. 540, där Högsta domstolen klargjorde att detta, såvitt avser kränkingsersättning på grund av brott, innebär att även en person som inte är medveten om att en kränkning har skett kan ha rätt till ersättning).
- 2.1.5 Det nu sagda innebär att frågorna när Daniel Edencrona rent faktiskt fick kännedom om rättighetskränkningen och vid vilken tidpunkt han rent subjektivt upplevt känslor av oro och maktlöshet saknar betydelse för bedömningen av hans talan.
- 2.1.6 Den skada som Daniel Edencrona begär ersättning för ska i stället bestämmas efter en värdering av hur allvarlig rättighetsöverträdelsen har varit. Daniel Edencrona har i sina grunder för

tal angett vilka faktiska omständigheter som han vill att tingsrätten ska beakta vid den bedömningen.

2.2 ”Vad har det för betydelse att risken för obehöriga fondbyten fanns innan det aktuella fondbytet genomfördes?”

2.2.1 Inledningsvis vill Daniel Edencrona framhäva att frågan, så som den är formulerad i protokollet, kan uppfattas på olika sätt. I den mån frågan tar sikte på vilken betydelse det har för förekomsten av omsorgsplikten och överträdelsen som sådan att det förelåg en risk för obehöriga fondbyten innan det aktuella fondbytet genomfördes, är Daniel Edencronas uppfattning följande.

2.2.2 Risken för obehöriga fondbyten med förfalskade fondbytesblanketter som fanns i premiepensionssystemet vid den aktuella tidpunkten utgör en av de omständigheter som innebär att staten har haft en på egendomsskyddet grundad omsorgsplikt. Eftersom staten inte har vidtagit lämpliga och nödvändiga åtgärder för att reducera den här risken har staten brustit i sin omsorgsplikt. Överträdelsen av Daniel Edencronas egendomsskydd fullbordades dock först när det obehöriga fondbytet genomfördes.

2.2.3 I den mån statens fråga tar sikte på vilken betydelse det har för Daniel Edencronas känsla av maktlöshet och oro, och därmed det ideella skadeståndet, att det förelåg en risk för obehöriga fondbyten även innan det aktuella fondbytet genomfördes, är Daniel Edencronas uppfattning följande.

2.2.4 Som framgår av avsnitt 2.1 ska bedömningen av det ideella skadeståndet ske objektivt, med innebörden att tidpunkten för när Daniel Edencrona rent subjektivt upplevt känslor av oro och maktlöshet saknar betydelse för bedömningen av det ideella

skadeståndet. På så sätt saknar den risk för obehöriga fondbyten som förelåg innan det aktuella fondbytet genomfördes, exempelvis när Daniel Edencronas premiepensionspengar låg i Optimus High Yield, betydelse för bedömningen av det ideella skadeståndet.

2.3 ”Hur många obehöriga fondbyten menar Daniel Edencrona att det gjordes från Optimus High Yield till Falcon-fonderna?”

2.3.1 Daniel Edencrona har grundat sin uppfattning om vilka fondflyttar genom blankett som skedde till Falcon Funds på vad [REDACTED] fondchef på Pensionsmyndigheten, uppgett när han hördes som vittne under förundersökningen avseende Falcon Funds den 31 oktober 2017 (se bilaga 2).

2.3.2 Enligt [REDACTED] uppgifter i förhör och det flödes-schema från Pensionsmyndigheten som han stödjer sig på i förhöret förefaller ungefär 6 700 till 7 000 pensionssparare ha flyttats in till Falcon Funds under hösten 2014 nästan uteslutande med blanketter. Dessa sparare hade enligt [REDACTED] varit i Optimus High Yield och hade i de flesta fall flyttats till olika mellanfonder (med pin-kod eller blankett) men 621 flyttades direkt från Optimus High Yield till de tre olika Falcon-fonderna.

2.3.3 I förundersökningsmaterialet avseende det första åtalet mot huvudmännen bakom Optimus High Yield finns en uppdaterad version av flödesschemat som ger samma bild med undantag av att antalet fondbyten via mellanfonder där anges till något fler, nämligen 6 907 pensionssparare (se bilaga 3).

2.3.4 För det fall staten idag har ytterligare information eller en annan syn på omfattningen av fondflyttarna tar Daniel Edencrona gärna del av detta.

2.4 ”Är det Daniel Edencronas uppfattning att staten skulle ha uppfyllt sin omsorgsplikt om den vidtagit en eller flera av de farereducerande åtgärder som han föreslagit?”

2.4.1 Daniel Edencronas uppfattning är att de farereducerande åtgärder som han har angett i grunderna tillsammans eller var för sig hade varit tillräckligt för att staten ska anses ha uppfyllt sin omsorgsplikt i förhållande till honom.

2.4.2 Det har alltså varit möjligt för staten att uppfylla sin omsorgsplikt genom att vidta endast en av de farereducerande åtgärder som Daniel Edencrona har angett. För det fall endast en av dessa åtgärder vidtagits ställs det dock högre krav på omfattningen av denna åtgärd jämfört med om staten skulle ha vidtagit denna åtgärd i kombination med någon av de andra åtgärderna som Daniel Edencrona angett. Ytterst är det upp till tingsrätten att göra en bedömning av om de åtgärder som vidtagits var för sig eller tillsammans varit tillräckliga för att uppfylla statens omsorgsplikt.

3 OM MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

3.1 I den fortsatta handläggningen av målet begär Daniel Edencrona att staten klargör sin inställning till hans justerade grunder. Av särskild vikt är statens inställning till punkterna 1.4 och 1.5 i yttrandet från den 16 januari 2023 (se aktbilaga 110). Staten bör härvid även klargöra sin inställning till de faktiska omständigheter som Daniel Edencrona menar skapar en

omsorgsplikt för staten (oavsett om staten gör en annan bedömning av den rättsliga betydelsen av dessa omständigheter) samt om staten menar att den vidtagit någon av de farereducerande åtgärderna.

Som ovan,

Paula Röttorp

Erik Scherstén

Lisa Greene